

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 7. januar 2011

JOURNAL NR.
RA-2009-120-0022

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER
SAGSBEHANDLER: DRL

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Ved brev af 3. september 2009 (sagsnr. 2009-730-0980) har Justitsministeriet anmodet Rigsadvokaten om at følge anvendelsen i praksis af den forhøjede strafferamme i straffelovens § 119, stk. 3, med henblik på ministeriets orientering af Folketingets Retsudvalg, når den forhøjede strafferamme har været i kraft i ca. 1½ år, jf. lov nr. 501 af 12. juni 2009 omtalt nedenfor.

1. Straffelovens § 119, stk. 3, blev ændret to gange i 2009. Den første ændring blev gennemført ved lov nr. 501 af 12. juni 2009, mens den anden ændring blev gennemført ved lov nr. 1107 af 1. december 2009.

Efter lovændringerne er straffelovens § 119, stk. 3, affattet således:

”Stk. 3. Lægger nogen ellers de nævnte personer [personer som det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, jf. stk. 1] hindringer i vejen for udførelsen af deres tjeneste eller hverv, straffes han med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.”

Efter bestemmelsen straffes bl.a. personer, der aktivt modsætter sig anholdelse, hindrer anholdelse af en anden eller hindrer politiet eller andre myndigheds personer i at foretage en tjenestehandling (f.eks. ransagning).

Bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 3, supplerer således straffelovens § 119, stk. 1, hvorefter personer, som med vold eller trussel om vold overfalder nogen, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år.

Straffelovens § 119, stk. 1, omfatter tilfælde, hvor f.eks. politifolk i forbindelse med udførelsen af tjenesten udsættes for vold eller trusler om vold, mens § 119, stk. 3, omfatter andre tilfælde, hvor der – uden anvendelse af vold – lægges hindringer i vejen for f.eks. politiets arbejde.

Ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven (Styrket indsats mod bandekriminalitet m.v.) blev strafferammen i § 119, stk. 3, forhøjet fra fængsel i 6 måneder til 1 år og 6 måneder.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Hensigten er ifølge forarbejderne til lovændringen at give mulighed for at idømme hårdere straffe i grove tilfælde, hvor f.eks. politi og brandvæsen mv. forhindres i at udføre sit arbejde, herunder navnlig i tilfælde, hvor centrale dele af myndighedsudøvelsen mv. hindres i at blive udført frit og sikkert, og hvor hindringen kan medføre alvorlige følger for mennesker og ejendom. Som eksempel herpå nævnes i forarbejderne hindring af politiets adgang til at foretage ransagning af et tilholdssted for en rockergruppe eller bande, hvor der er en mistanke om, at der opbevares skydevåben. Hindringen kan f.eks. bestå i, at indgangen til tilholdsstedet spærres. Som et andet eksempel nævnes tilfælde, hvor politi og brandvæsen mv. forhindres i at nå frem til brændende huse eller nødlidende personer med vejblokader eller ”fysiske blokader”. Som nævnt vil hindringer for politi og brandvæsen mv. ved brug af vold eller trusler om vold være omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Det fremgår af forarbejderne, at det ikke har været hensigten, at straffen i mindre grove tilfælde, som f.eks. tilfælde hvor en person modsætter sig anholdelse, skal forhøjes i forhold til gældende praksis. Der skal således i sådanne sager fortsat nedlægges påstand om en bødestraf.

Lovændringen trådte i kraft den 15. juni 2009.

Ved lov nr. 1107 af 1. december 2009 om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed (Styrket indsats mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden m.v.) blev der i straffelovens § 119, stk. 3, indsat et nyt 2. pkt., hvorefter det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Med udtrykket ”grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted” sigtes ifølge forarbejderne til en sådan grov forstyrrelse af den offentlige orden, som er nævnt i straffelovens § 134 a. Det er en betingelse for anvendelse af straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., at gerningsmanden har haft forsæt med hensyn til, at der har foregået en sådan forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., kan ifølge forarbejderne anvendes, selv om den pågældende ikke har været egentlig deltager i urolighederne og dermed ikke kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Er dette imidlertid tilfældet, straffes i sammenstød for overtrædelse af begge bestemmelser, jf. straffelovens § 88.

RIGSADVOKATEN

Bestemmelsen finder kun anvendelse, hvis der er en tidsmæssig og geografisk sammenhæng mellem overtrædelsen og den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Efter forarbejderne omfatter dette f.eks. tilfælde, hvor en større gruppe personer forsøger at hindre politiets arbejde, inden der er opstået sådanne uroligheder, og som fortsætter hermed, mens der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Omfattet er desuden forhold, der begås i umiddelbar forlængelse af sådanne uroligheder, f.eks. hvis personen på vej væk fra stedet, hvor urolighederne er blevet opløst af politiet, forsøger at lægge hindringer i vejen for politiets arbejde i tilstødende gader mv.

SIDE 3

For så vidt angår straffastsættelsen ved overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., er det i forarbejderne forudsat, at der tages udgangspunkt i et strafniveau på 40 dages fængsel i førstegangstilfælde. Som eksempel på overtrædelser, der bør medføre en straf i dette niveau, nævnes den situation, hvor en større gruppe personer, mens der i området foregår omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden, ”hægter sig sammen” for at blokere adgangsveje mv. og således hindrer politiets, brandvæsnets eller ambulancetjenestens arbejde. Endvidere nævnes den situation, hvor en større gruppe personer i fællesskab forsøger at hindre politiet i at anholde dem ved f.eks. at holde fast i hinanden.

Lovændringen trådte i kraft den 3. december 2009.

Strafskærpelserne er nærmere beskrevet i Rigsadvokatmeddelelse nr. 9/2005 om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven.

2. Rigsadvokaturen har til brug for udarbejdelsen af den foreliggende udtalelse indhentet oplysninger fra Rigspolitiet om de straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, der er blevet afgjort ved domstolene i perioden 15. juni 2009 til 1. september 2010, og hvor gerningstidspunktet ligger efter ikrafttrædelsen af strafskærpelsen ved lov nr. 501 af 12. juni 2009. Rigsadvokaturen har fra Rigspolitiet modtaget oplysninger om 65 afgørelser, der opfylder disse kriterier. Rigsadvokaturen

har efterfølgende rekvireret en kopi af afgørelserne fra de politikredse, hvor sagerne har været behandlet.

Det fremgår af de 65 modtagne afgørelser, at der er sket frifindelse for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, i tre af sagerne, mens to af sagerne ikke er endelige, idet den ene er anket til landsretten, og den anden er genoptaget efter at være afgjort ved udeblivelsesdom ved byretten. Endelig vedrører to af de modtagne sager rettelig overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

Der indgår således i alt 58 endeligt afgjorte sager, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, i Rigsadvokatens gennemgang af retspraksis i perioden 15. juni 2009 til 1. september 2010.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

Overtrædelserne af straffelovens § 119, stk. 3, fordeler sig således:

Overtrædelsens indhold:	Antal:
Modsat sig anholdelse	47
Modsat sig visitation	4
Andet	9
I alt	60 (To domme ses at vedrøre flere overtrædelser, idet den tiltalte i den ene sag både modsatte sig visitation og anholdelse, mens den tiltalte i den anden sag både undlod at forlade stedet ("andet") og modsatte sig den efterfølgende anholdelse)

En gennemgang af de modtagne domme viser således, at overtrædelserne af straffelovens § 119, stk. 3, i stort set alle tilfælde vedrører situationer, hvor den tiltalte har modsat sig anholdelse eller visitation. De resterende overtrædelser ("andet") omfatter bl.a. situationer, hvor den tiltalte har hindret politiets arbejde ved at tage fat i en betjent, lægge sig på kørebanen foran politibilen eller forsøge at forhindre anholdelsen af en anden person.

Der ses ikke blandt de modtagne domme at være afgørelser, der vedrører de situationer, som er omtalt i forarbejderne til lov nr. 501 af 12. juni 2009, herunder eksempelvis tilfælde hvor der opsættes blokader for at hindre politi og brandvæsen mv. i at komme frem til nødlidende personer, eller hvor man forsøger at hindre politiet i at foretage ransagning af et sted, hvor der er mistanke om, at der opbevares våben.

Endvidere ses der ikke blandt de modtagne domme at være afgørelser, der vedrører situationer omfattet af den seneste ændring af § 119, stk. 3, dvs. overtrædelser, der er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyr-

relse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., indsat ved lov nr. 1107 af 1. december 2009.

3. På den baggrund anmodede Rigsadvokaten ved brev af 29. oktober 2010 samtlige politikredse om en udtalelse om de mulige årsager til, at der blandt de modtagne domme ikke ses at være afgørelser vedrørende de situationer, der er omtalt i forarbejderne til lov nr. 501 af 12. juni 2009.

Det fremgår af de udtalelser, der er modtaget fra politikredsene, at der ikke i den nævnte periode har været episoder, hvor politi eller brandvæsen mv. er blevet forhindret i at udføre deres arbejde under omstændigheder som nævnt i forarbejderne til lov nr. 501 af 12. juni 2009.

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

Om de mulige årsager hertil peger politikredsene bl.a. på betydningen af det kriminalitetsforebyggende samarbejde med de lokale myndigheder i bl.a. lokalråd, banderåd og SSP-regi samt strafskærpelsens mulige præventive virkning.

I udtalelsen fra Københavns Politi tilføjes i øvrigt, at bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., hvorefter det skal anses for en skærpende omstændighed, hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, blev anvendt i en dom af 25. november 2010 fra Københavns Byret. Sagen vedrørte koordinering af og opfordring til uroligheder ved Bella Centret i forbindelse med klimatopmødet i København i december 2009, og de to tiltalte blev idømt 4 måneders betinget fængsel for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Anklagemyndigheden har anket dommen med påstand om skærpelse.

4. Samlet ses der således ikke at foreligge afgørelser vedrørende overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, i perioden fra den 15. juni 2009 og frem til den 1. september 2010, hvor strafskærpelserne fra 2009 vedrørende straffelovens § 119, stk. 3, har fundet anvendelse. Københavns Byret har dog i en dom af 25. november 2010 dømt for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., der blev indsat ved lov nr. 1107 af 1. december 2009, hvorefter det skal anses for en skærpende omstændighed, hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Politikredsene har oplyst, at der i den nævnte periode ikke har været episoder, hvor politi eller brandvæsen mv. er blevet forhindret i at udføre deres arbejde under omstændigheder som nævnt i forarbejderne til lov nr. 501 af 12. juni 2009. Om de mulige årsager hertil peger politikredsene bl.a. på betydningen af det kriminalitetsforebyggende samarbejde med de lokale myndigheder i bl.a. lokalråd, banderåd og SSP-regi samt strafskærpelsens mulige præventive virkning.

Jeg skal i øvrigt understrege, at politi og anklagemyndighed naturligvis er opmærksomme på anvendelse af strafskærperne vedrørende straffelovens § 119, stk. 3, hvis der måtte opstå episoder, hvor politi eller brandvæsen mv. bliver forhindret i at udføre deres arbejde under omstændigheder omfattet af strafskærperne fra 2009. I sådanne tilfælde vil politiets hovedopgave i øvrigt i første række være at sikre adgang for politi eller brandvæsen mv. med henblik på eksempelvis at skaffe hjælp til de personer eller bygninger mv., som måtte være i fare.

RIGSADVOKATEN

Jørgen Steen Sørensen

SIDE 6